

Enheten för teknik
Jörgen Grahn, 010-730 9271
arbetsmiljoverket@av.se

Utrikesdepartementet
103 33 Stockholm

Remiss: "Marknadskontrollmyndigheter – befogenheter och sanktionsmöjligheter" (SOU 2017:69)

Sammanfattning

Arbetsmiljöverket är positivt till betänkandet och förslaget till en ny lag om marknadskontroll av produkter och ser detta som ett bra sätt att få till en enhetligare marknadskontroll inom alla produktområden i Sverige. Vi framhåller speciellt ett tydligare utpekande av marknadskontrollmyndigheterna och införande av sekretessbrytande bestämmelser för att dela viss information mellan marknadskontrollmyndigheter. Arbetsmiljöverket anser vidare att produktkraven i ett EU-regelverk inte bör delas mellan flera myndigheter då detta oftast leder till otydligheter och gränsdragningsproblem. Vidare ställer sig verket frågande till hur en mer rådgivande roll är förenlig med en kontrollerande roll.

Arbetsmiljöverket har också synpunkter på några enskilda paragrafer i lagförslaget. Vi ifrågasätter utformningen av 5 § i den nya lagen och om den är förenlig med överordnade konstitutionella principer. Vidare anser Arbetsmiljöverket att förslagets utformning av 9 § inte uppnår sitt syfte, utan vi föreslår i stället att paragrafens undantag för produkter som omfattas förordning 765/2008 tas bort. Vidare ifrågasätter verket också hur ändamålsriktig förslagets utformning av 25 § då verket ställer sig tveksamt till en ordning där beslut om sanktionsavgift efter sista betalningsdagen får verkställas som en lagakraftvunnen dom.

Arbetsmiljöverkets synpunkter och ställningstaganden

Avsnitt 6.3.4. Marknadskontrollmyndigheterna och deras uppgifter

Arbetsmiljöverket är positivt till att betänkandet framhåller ett tydligare utpekande av marknadskontrollmyndigheterna eftersom detta i vissa fall är otydligt. Detta är också något som vi framhållit till utredningen.

Avsnitt 6.3.6. Vilka utredningsbefogenheter bör myndigheterna ha i sin marknadskontroll?

Vi stödjer starkt förslaget att införa sekretessbrytande bestämmelser i förordningen om marknadskontroll och närliggande tillsyn, då det i dagsläget inte finns någon sådan bestämmelse. För att kunna bedriva en effektiv marknadskontroll i Sverige är det viktigt att de kontrollerande myndigheterna kan dela sådan information med varandra som är av stor betydelse för marknadskontrollverksamheten.

Avsnitt 6.5. Färre statliga myndigheter bör ha marknadskontrollansvar

Arbetsmiljöverket håller med om att marknadskontrollansvaret för en produkt inte ska delas på flera myndigheter då detta kan leda till flera svårigheter som också tas upp i betänkandet. Vi anser dock att man i betänkandet blandar lite mellan tre olika scenarion:

1. Ett o samma EU-regelverk delas på upp på olika föreskrifter och myndigheter (exempelvis ATEX)
2. Ett o samma EU-regelverk läggs in i en enda föreskrift som sedan delas upp på flera myndigheter (exempelvis PPE)
3. En och samma produkt kontrolleras av flera myndigheter utifrån respektive regelverk.

I stora delar är det mycket otydligt vilken eller vilka av dessa varianter utredaren egentligen menar. Enligt verkets mening är det enbart de två första scenarierna som är ett problem eftersom det är när ett EU-regelverk delas mellan olika myndigheter som otydligheter och gränsdragningsproblem uppstår.

För till exempel marknadskontrollen av maskiner så skrivs det i proposition 1993/94:186 att *"den direkta marknadsövervakningen när det gäller maskiner som huvudsakligen är avsedda för privat bruk bör i stor utsträckning kunna fullgöras av konsumentverket som vid behov av åtgärder i påföljdsskedet samråder med Arbetskyddsstyrelsen"*. I praktiken har Arbetsmiljöverket tagit marknadskontrollansvaret även för maskiner avsedda för privat bruk och bedömer att det fungerar bra. I den kommande instruktionen till Arbetsmiljöverket så får också verket det fulla marknadskontrollansvaret för maskiner.

Avsnitt 6.8. Ökad effektivitet genom bättre information, stöd och service

Arbetsmiljöverket ställer sig positivt till betänkandets bedömning att mer lättillgänglig och korrekt information antagligen skulle bidra till positiva effekter inom marknadskontrollen då detta är en typ av proaktiv marknadskontroll.

Vi ställer oss däremot frågande till om marknadskontrollerande myndigheter verkligen ska bidra med direkt rådgivning till de ekonomiska aktörerna då detta kan komma att försvåra en eventuell efterföljande marknadskontroll mot samma aktörer. Detta skulle antagligen också leda till ett avsevärt ökat resursbehov för att svara på inkommande frågor.

Avsnitt 9.1. Lagens tillämpningsområde och definitioner

5§

Arbetsmiljöverket ställer sig tveksamt till utredningens utformning av 5 § i lagförslaget och föreslår en ändring i texten till "*annan lag eller förordning*" i stället för "*annan författning*".

Innebörden av paragrafen är att undantag från lagen är möjliga genom "*annan författning*". Resonemanget i avsnitt 6.3.3. och uttrycksättet "*sektorslag eller föreskrifter*" på sidan 226 ger intrycket av att "*annan författning*" inkluderar myndighetsföreskrifter som implementerar hela eller delar av EU:s produkt direktiv. I resonemanget nedan ifrågasätter Arbetsmiljöverket förenligheten av denna lydelse med överordnade konstitutionella principer.

Ordet författning är i svensk rätt en samlingsbeteckning för rättskällorna lag, förordning och föreskrift. Hierarkin mellan författningarna är att lag har högst dignitet eftersom lagar stiftas av riksdagen – landets högsta beslutande organ. Förordning antas av regeringen och har den näst högsta digniteten. Lägst dignitet har föreskrifter som beslutas av myndigheter.

Inom EU-rätten skiljer man på direktiv och förordning. Ordet förordning kan alltså beroende på sammanhang syfta antingen på en nationell svensk reglering beslutad av den svenska regeringen eller på en EU-förordning som är en gemensam europeisk reglering. Skillnaden mellan EU-förordning och EU-direktiv är att en EU-förordning, till skillnad från ett direktiv, är direkt tillämplig i medlemsstaterna utan att den först behöver införlivas i den nationella rätten.

Lydelsen i 5 § är: "Om en EU-förordning eller en annan författning innehåller någon bestämmelse som avviker från denna lag gäller den bestämmelsen." Arbetsmiljöverket menar att innebörden då kan uppfattas som att en svensk myndighetsföreskrift med avvikande bestämmelse gäller framför det som sägs i lagen om marknadskontroll av produkter.

Detta är olyckligt eftersom det strider mot den svenska rättskällehierarkin. I förarbetena till den kommande nya förvaltningslagen fördes ett resonemang om att låta myndighetsföreskrift gå före lagregel. Resonemanget ledde dock till

slutsatsen att det även fortsättningsvis är olämpligt och icke önskvärt att göra så.

Om tanken med den föreslagna lydelsen av 5 § har varit ett möjliggörande av framtida avvikelser från lagen som följer av nu gällande eller framtida EU-direktiv som genomförts i myndighetsföreskrifter, eller är planerade att genomföras i myndighetsföreskrifter, så bör lagförslagets konsekvensutredning i denna del kompletteras.

Mot bakgrund av vad som nu har anförts menar Arbetsmiljöverket att en subsidiaritätsregel i lagen om marknadskontroll bör omtala "*annan lag eller förordning*" i stället för "*annan författning*".

9§

Arbetsmiljöverket stödjer förslaget med att även ge marknadskontrollerande myndigheter tillgång till tredje mans lokaler, för exempelvis maskiner som tas i bruk hos användaren. Verket är dock av uppfattningen att syftet med paragrafen till stor del försvinner med den utformning som finns i förslaget. I stället föreslår vi att undantaget för produkter som omfattas av förordning 765/2008 i paragrafens första stycke tas bort. Skälet är att i paragrafens första stycke så undantas produkter som omfattas av förordning 765/2008, exempelvis maskiner. Anledningen till detta anges i avsnitt 6.3.6, på sidorna 232-234, då artikel 19 i förordning 765/2008 ger myndigheterna rätt till tillträde till de ekonomiska aktörernas lokaler. Problemet är att användaren är ingen ekonomisk aktör enligt förordning 765/2008 och omfattas därmed inte av artikel 19 i förordningen. Därmed kan vi inte heller åberopa den artikeln för att göra marknadskontroll av exempelvis maskiner som tas i bruk hos användaren. Eftersom man i första stycket i förslagets 9 § undantar alla produkter som omfattas av förordning 765/2008 så kan inte heller denna paragraf åberopas för marknadskontroll av maskiner som tas i bruk hos användaren.

14 §

I paragrafen talas det om "*särskilt allvarlig risk*". Verket ifrågasätter skälet till "*särskilt*". Vi anser att lydelsen i stället bör vara "*allvarlig risk*" vilket vi anser är tillräckligt för samstämmigheten med artiklarna 35 och 36 EUF.

25 §

Arbetsmiljöverket ställer sig tveksamt till en ordning där beslut om sanktionsavgift efter sista betalningsdagen får verkställas som en lagakraftvunnen dom.

Syftet med detta förslag är att den avgiftsskyldige inte ska kunna fördröja uttaget genom att initiera en långsam överklagandeprocess. Den som

överklagar efter att sanktionsavgiften redan har erlagts får istället enligt 26 § avgiften jämte ränta återbetald om överklagandet senare vinner bifall.

Arbetsmiljöverket menar att en sådan konstruktion inte medför att marknadskontrollmyndigheternas arbetsbörda kring överklagade sanktionsavgifter minskar. Skillnaden för myndigheten blir bara att skriftväxlingen i domstol sker efter att avgiften erlagts istället för före, och att myndigheten måste etablera och hantera ett återbetalningssystem för de fall då myndigheten förlorar i domstol.

Förslaget avser att tillgodose intresset av en snabb verkställighet. Snabb verkställighet utgör ett berättigat och viktigt intresse men kan enligt verkets mening tillgodoses lika bra genom ett ansökningsförfarande. Om godkännande av sanktionsavgiften inte inkommer i tid ansöker myndigheten hos förvaltningsrätten om att ansvarssubjektet ska påföras avgiften. En sådan modell har tillämpats av verket under många år ifråga om sanktionsavgifter som föreläggs vid föreskriftsbrott. Arbetsmiljöverkets erfarenhet är att ansökningsförfarandet oftast resulterar i ett snabbt påförande från domstolens sida och att reaktionen mot regelöverträdelser därmed inträder tillräckligt snabbt.

Enligt 19 § kommer sanktionsavgiften kunna uppgå till högst 100 prisbasbelopp. Skyddet för fri varurörlighet liksom ansvarssubjektens rättssäkerhet är större med en ordning som inte medför risk för marknadsaktörerna att ligga ute med upp till 100 prisbasbelopp.

De som deltagit

Remissvaret har avgetts av generaldirektören Erna Zelmin-Ekenhem. I den slutliga handläggningen har även enhetschef Monica Torgrip deltagit. Föredragande har varit handläggare Jörgen Grahn.

Erna Zelmin-Ekenhem

Jörgen Grahn

Kopia skickad till:
Arbetsmarknadsdepartementet